

COLLECTIVE MONOGRAPH

INNOVATIVE PARADIGMS
OF MODERN DIGITAL
SOCIETY

Compiled by
VIKTOR SHPAK

Chairman of the Editorial Board
STANISLAV TABACHNIKOV

GS Publishing Services
Sherman Oaks
2025

MEDICINE

*УСЕНКО Олександр Юрійович,
БІЛЯЄВА Ольга Олександрівна,
КАРОЛЬ Іван Вікторович*

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РІЗНИХ МЕТОДІВ
САНАЦІЇ ЧЕРЕВНОЇ ПОРОЖНИНИ У ХВОРИХ
З РОЗПОВСЮДЖЕНИМ ПЕРИТОНІТОМ В ТОКСИЧНІЙ
ТА ТЕРМІНАЛЬНІЙ СТАДІЯХ..... 105

*МОЙСЕЄНКО Валентина Олексіївна,
НИКУЛА Андрій Тарасович*

РОЗЛАДИ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ – СКЛАДНИЙ
БАГАТОФАКТОРНИЙ КОМПЛЕКС 125

PEDAGOGICAL SCIENCES

СУПРУН Володимир Миколайович

ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМ
НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ..... 129

POLITICAL AND LEGAL SCIENCES

ТИМОШЕНКО Віра Іванівна

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗПІЗНАВАННЯ ОБЛИЧЧЯ
В КРИМІНАЛІСТИЧНІЙ ІДЕНТИФІКАЦІЇ:
ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ..... 133

SOCIAL COMMUNICATIONS

Yuliia BURLACHUK

ETHICAL FOUNDATIONS OF EDITORIAL POLICY
IN SCIENTIFIC ONLINE JOURNALS: CHALLENGES
AND PROSPECTS..... 145

Iryna VALKO

MUSIC COVERS: GLOBAL TRENDS AND THE ROLE OF UKRAINE..... 150

СУПРУН Людмила Вікторівна

МЕДІАТИВНА ФУНКЦІЯ ГУМОРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ
В УКРАЇНСЬКІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ 156

Viktor SHPAK

METHODS AND TECHNOLOGIES OF AUTOMATED
PUBLISHING MANAGEMENT..... 159

TECHNICAL SCIENCES

*Yevgenii SHTEFAN,
Daryna BARANOVA*

DEVELOPMENT OF A SYSTEM FOR PREDICTING
THE QUALITY OF PRINTING PRODUCTS WITH ELEMENTS
OF AUGMENTED REALITY..... 169

СУПРУН Володимир Миколайович,

д-р філол. наук, професор,

Вінницький національний медичний університет

ім. М. І. Пирогова

ORCID ID: 0000-0002-5290-3493

ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У системі обов'язкових освітніх компонентів, що визначають критерії гуманітарної та світоглядної підготовки здобувачів різних спеціальностей, провідне місце посідають курси філологічної зорієнтованості, які не лише інтегрують уже набуті знання, але й сприяють розвитку аналітико-абстрактного мислення майбутніх фахівців на основі нових відомостей. Кожна тема таких освітніх компонентів – це вдячний матеріал для формування когнітивної і спеціальної майстерності фахівців у професійній комунікації, умінь узагальнювати й робити аналітико-наукові висновки, а також самостійності та автономії у здобутті нових знань.

Відповідно до концептуальних засад філологічної освіти в Україні, де пріоритетність здобувають демократизація, індивідуалізація й диференціація навчального процесу, ставляться нові вимоги до завдань дисциплін мовної підготовки: 1) розширити загальнофілологічну підготовку випускників, поглибити рівень їх практичних навичок у професійній комунікації; 2) озброїти здобувачів методикою професійного дослідження мови; 3) розвинути комунікативні компетентності з професійної лексики майбутніх фахівців різних спеціальностей; 4) практикоорієнтованість у підборі викладачем завдань для занять; 5) збагатити тезаурус здобувачів та їх фаховий і гуманітарний світогляд.

Особливе значення у філологічній підготовці фахівців немовних спеціальностей надається теоретичним основам мовознавства. Чинні навчальні плани закладів вищої освіти і розроблені відповідно до них робочі програми навчальних дисциплін / силабуси освітніх компонентів провідною формою пізнавальної діяльності визначають лекцію. Така форма ор-

ганізації навчання здебільшого відповідає бажанню викладача самостійно пояснювати важкі для усвідомлення здобувачів теми. У той же час дидактична мета лекції полягає не лише в тому, щоб розкрити найскладніші проблеми філологічної науки, але й зорієнтувати здобувачів на підготовку до практичних занять та самостійної роботи. Звідси сучасна лекція – це приклад педагогічної майстерності викладача, який, розуміючи психологічні особливості аудиторії, її логічно-когнітивний апарат, спроможний сформувати вміння та бажання мислити одночасно конкретно й асоціативно, конструктивно та образно, бачачи і усвідомлюючи практичну значущість того, про що йдеться. Лише за таких умов теоретичні знання будуть поглиблюватися здобувачами й у межах позааудиторної роботи.

Разом з тим, у зв'язку з переходом вітчизняної системи вищої освіти на практикоорієнтований рівень лекція втрачає дидактично-інформаційний потенціал, набуваючи водночас консультативного спрямування. Акцент робиться на практичній, індивідуальній, самостійній та частково науково-дослідній роботі студентів над вивченням та опануванням тих тем, які артикульовані на лекційних заняттях. Спосіб організації навчально-пізнавальної діяльності повинен орієнтуватися в тому числі на дослідницький пошук шляхів і засобів формування комунікативних компетентностей майбутніх фахівців.

Найтиповішим недоліком організації навчального процесу в межах практичних занять із філологічних дисциплін для здобувачів немовних спеціальностей є нелогічність і несистематичність у виборі викладачем тем та питань для розгляду, їх здебільшого випадковий характер, відсутність зв'язку з минулими та наступними темами, одноманітність завдань і відповідно методики проведення пар. Тому увага до них з боку професорсько-викладацького складу має бути особливою і з погляду вибору тем, теоретичних питань, практичних завдань, і щодо їх зв'язку з життям та практичною реалізацією у професійній діяльності майбутніх фахівців. Усі практичні заняття з філологічних освітніх компонентів повинні містити чималий потенціал проблемності, активізації пізнавальної діяльності здобувачів. А цього можна досягти урізноманітненням методичних прийомів і розширенням якісного спектру завдань. На таких заняттях поряд із традиційними засобами навчання та обладнанням має бути використано спеціалізоване програмне забезпечення, застосована яскрава наочність, сучасні мультимедійні засоби. Бажано ви-

користовувати інтерактивні методики, які розвивають творчу й асоціативно-образну уяву, увагу, пам'ять.

Виправданою формою контролю й самоконтролю у процесі вивчення філологічних дисциплін здобувачами немовних спеціальностей є тести різного ступеня складності й когнітивного рівня. Тести першого та другого ступеня мають репродуктивний характер і передбачають зазвичай перевірку фактичного матеріалу (наприклад, питання що стосується визначення тої чи іншої частини мови з різними варіантами відповідей). Тести третього ступеня складності потребують, окрім знання теоретичних відомостей, уміння самостійно аналізувати філологічні явища, визначати їх вплив на мовну систему, логічно вмотивовувати свою думку. Підготовчий етап і безпосередня робота з тестами сприятиме розширенню теоретичної бази знань здобувачів, формуванню їх комунікативних компетентностей, спонукатиме до творчої діяльності, вчитиме самостійно й виважено приймати рішення, генерувати нові ідеї, розвиватиме гуманістичне мислення.

Останні психолого-педагогічні дослідження свідчать, що найпродуктивнішою формою засвоєння знань була й залишається самостійна робота здобувачів над проблемно-пошуковими завданнями. Самостійна робота з філологічних дисциплін, зокрема вивчення мови у професійному спілкуванні, не лише активізує розумову діяльність, позитивно впливає на якість навчання, але й забезпечує свідоме й стійке засвоєння лінгвістичних знань, розвиває мислення, силу волі, що почасти виконує виховну функцію. «Процес засвоєння умінь і навичок самостійної роботи протікає на підставі певних закономірностей, що виявляються як в об'єктивній (інтерес, схильність, здібності особистості тощо), так і в суб'єктивній (вибір найбільш раціональних форм і методів її організації) залежностях. Міра розвитку механізмів самостійної роботи, її якісних характеристик визначає ту або іншу здатність учитися, засвоювати науки»¹. Це інспірує освітянські колективи до пошуку інноваційних завдань і методів, які спонукали б здобувачів самостійно навчатися, планувати, організовувати робочий час, контролювати себе. Крім того, самостійна робота здобувачів дає можливість економити і так незначний аудиторний час на вивчення філологічних дисциплін. Не варто забувати, що самостійна навчально-пізнавальна діяльність забезпечує можливість особистісно-оріє-

¹ Методика навчання української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навчально-методичний посібник / О. І. Потапенко, Г. І. Потапенко, Л. П. Кожуховська та ін. Київ : Міленіум, 2006 . С. 53.

тованого підходу до здобувача вищої освіти. Індивідуальний підхід дозволяє як навантажувати здобувачів відповідно до їхніх здібностей, знань та професійного спрямування, так і диференційовано оцінювати результати їхніх навчальних досягнень. До того ж встановлюється постійний комунікативний зв'язок викладача і здобувачів й на етапі консультацій та на заключній стадії оцінювання, що є ознакою ефективності навчально-виховного процесу. Поза сумнівом, оволодіння навичками самостійної роботи інспірує творчий розвиток особистості, комунікативні, організаційні, науково-пошукові та дослідницькі компетентності. «Сучасний фахівець – це продукт самотворення, суб'єктивного бажання особистості вчитися, самостійного набуття знань, свідомої орієнтації на самоконтроль, саморозвиток та активність у всіх сферах»².

У зв'язку зі зміною освітньої парадигми важливо (посилено вектор самостійної роботи), щоб здобувачі і викладачі мали в достатній кількості сучасну навчальну й наукову літературу, яка б допомагала самовдосконалювати знання з філологічних освітніх компонентів. «Самостійна робота з книгою як дидактична форма навчання є системою організації педагогічних умов, що забезпечують управління навчальною діяльністю студентів»³. Обов'язковими конституентами методичної основи самостійного вивчення дисциплін філологічного циклу є: 1) план роботи, теоретичні питання; 2) перелік сучасної основної та додаткової літератури; 3) методичні вказівки або рекомендації, орієнтири для самопідготовки; 4) комплекс практичних завдань з професійної комунікації; 5) завдання для тестового контролю або самоперевірки.

Таким чином, у сучасних реаліях розвитку вищої освіти й науки дидактична мета у викладанні дисциплін філологічного циклу для здобувачів немовних спеціальностей здебільшого спрямовується на організацію й стимулювання самостійної роботи над здобуттям нових знань, комунікативних компетентностей, яке відбувається під час практичних занять та консультацій, що дозволяє майбутнім фахівцям мислити і спілкуватися інноваційно, індивідуально, творчо.

DOI: 10.51587/9798-9917-51940-2025-024-129-132

2 Усик Л., Чорна В., Петухова О. Формування професійної компетентності студентів у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Український педагогічний журнал. 2021. № 3. С. 53.

3 Методика навчання української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навчально-методичний посібник / О. І. Потапенко, Г. І. Потапенко, Л. П. Кожуховська та ін. Київ : Міленіум, 2006 . С. 55.